

МИШЕЛ УЕЛБЕК

**ВЪЗМОЖНОСТ
ЗА ОСТРОВ**

enthusiaст

МИШЕЛ УЕЛБЕК

ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ОСТРОВ

Превод от френски
Галина Меламед

erthusiast

София, 2024

Michel Houellebecq
La possibilité d'une île
Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2005

Мишел Уелбек
Възможност за остров

© Галина Меламег, превод, 2006, 2024
© Ивайла Пеева, оформление на корицата, 2024
© Enthusiast – запазена марка на „Алто комюникейшънс
енд пблшишнг“ ООД, 2024

ISBN 978-619-164-641-8

*На Антонио Муньос Балеста и жена му Нико, без
чието приятелство и голямо великодушие тази книга
нямаше да бъде написана.*

А КОЙ ОТ ВАС заслужава вечен живот?

Настоящата ми инкарнация се разпада, не мисля, че ще издържи още дълго. Знам, че по време на следващата инкарнация ще се срещна с верния си другар Фокс.

Общуването с куче има благотворно влияние заради възможността да го направиш щастливо. То иска съвсем прости неща. Егото му е толкова ограничено. Може би в някоя далечна епоха положението на жените е било близо до това на домашното животно. Несъмнено съществува форма на домотично* щастие от съвместния живот, която не можем да разберем. Несъмнено съществува удоволствието, че си адекватен функционален организъм, създаден, за да извършва дискретна поредица от задачи, които, повтаряйки се, образуват дискретна поредица от дни. Всичко това е изчезнало, и поредицата от задачи също. Ние вече нямаме определена цел, радостите на човешкото същество са ни непознати, а нещастията му не могат да ни развълнуват. Нощите ни не трептят нито от ужас, нито от възторг. Ние обаче живеем, преминаваме през живота без радост и тайни, времето ни се струва кратко.

За първи път срещнах Мари 22 в един долнокачествен испански сървър, времето на свързване беше ужасно дълго.

---

* Домотика – съвкупност от техники за автоматизирано управление, прилагани към жилището (комфорт, сигурност, комуникации). – Б.пр.

*Нашата умора
от стария мъртъв холандец
може да се установи
едва когато се върне господарят.*

65, 2768, 4228, 462510. На посочения адрес видях катерицата ѝ – трептяща, пикселизирана, но невероятно истинска. Дали Мари 22 беше жива, мъртва или интермедийна? По-скоро интермедийна, мисля си, но това е нещо, за което не се говори никога.

Жените създават усещане за вечност с катерицата си, свързана с тайнственото – сякаш става дума за тунел, който води към същността на мирозданието, макар че в действителност е отгавна запустяла гунка за дребосъци. Но ако създават такава впечатление, то си е тяхна работа. Словото ми е изпълнено със съчувствие.

*Потиска ни
неподвижната благодат
от преминаването на цивилизациите,
но смъртта не е нейно следствие.*

По-добре да приключа. Да приключа с играта, с интермедиацията, с контакта, но е твърде късно. 72, 128, 213213, 272159.

Първият епизод беше заснет от някаква височина. Огромни платна от сив найлон покриваха долината. Намирахме се северно от Алмерия*. Брането на оранжерийни зеленчуци и плодове някога било извършвано от селскостопански работници – най-често от марокански произход. След автоматизацията те се разпръснали из съседните планини.

Освен обичайното оборудване – електрическа централа, охраняваща защитната бариера, сателитна връзка, радари – подразделението „Проексионес XXI, 13“ разполагаше с генератор за минерални соли и със собствен източник

---

* Град в Южна Испания, област Андалусия – Бр.

на питейна вода. То беше отдалечено от големите пътни артерии и не беше отбелязано на нито една съвременна карта – беше построено след последното заснемане на местността. След премахването на въздушния трафик и установяването на постоянно смущение на сателитните предавания, беше станало технически невъзможно да бъде забелязано.

Следващата сцена би могла да е съновидение. Мъж с мое лице ядеше кисело мляко в стоманодобивен завод, упътването за работа на металорежещите машини беше написано на турски език, беше малко вероятно производството да започне някой ден.

12,12 533, 8467.

Второто съобщение на Мари гласеше:

*Не мога да бъда
щастлива
с моята
слива.*

2424, 8,15, 5. Когато казвам „аз“, лъжа. Да вземем „аза“ на възприятието – той е неутрален и прозрачен. Да го поставим в отношение с „аза“ на интермедиацията – в този случай моето тяло ми принадлежи или по-скоро „азът“ принадлежи на тялото ми. Какво виждаме? Липса на контакт. Страхувайте се от словото ми...

Не желая да ви гържа вълн от тази книга, живи или мъртви, вие сте читатели.

Това става вълн от моето „аз“ и искам да става точно така, мълчаливо.

*Не е вярна общоприетата представа,
че словото създава свят;
човек говори тъй, както лае кучето,
за да изрази гняв или страх.
Удоволствието е мълчаливо
като щастието.*

„Азът“ е синтез на нашите неуспехи; но само частичен синтез. Страхувайте се от словото ми.

Тази книга е написана за назидание на Бъдещите. Значи хората – ще си кажат те – са успели да направят това. Не е нищо; не е малко; това е само интермедия.

Ако Мари 22 съществува, тя е жена в същата степен, в каквата аз съм мъж – донякъде, доникъде.

Аз също приближавам края на пътя си.

Никой, освен Бъдещите, няма да доживее раждането на Духа. Но Бъдещите не са хора в нашия смисъл. Страхувайте се от словото ми.

Част първа

КОМЕНТАР НА ДАНИЕЛ **24**

ДАНИЕЛ 1

1

*И така, какво прави пътът, когато е нащрек?
Души.*

Жан-Дигие, биолог

КОЛКО ЯРКО СИ СПОМНЯМ първите мигове на кариерата ми на смешник! Бях на седемнайсет години и прекарвах госта мрачен август в един *all inclusive** курорт в Турция – въпреки че тогава за последен път бях на почивка с родителите си. Тъпата ми сестра – по онова време беше на тринайсет години – вече беше започнала да се слага на всички типове. Закусвахме; както винаги се беше оформила опашка за бъркани яйца, които почиващите особено ценяха. До мен някаква стара англичанка (суха, злобна, от ония, дето си украсяват гостните с убити лисици), която вече си беше сипала куп яйца, без колебание отпъкна и последните кренвирши, разположени върху металното плато. Беше единайсет без пет, закуската привършваше, нямаше начин сервитьорът да донесе нови кренвирши. Германецът, който стоеше на опашката след нея, замръзна на мястото си: протегнатата към кренвирша вилица застана неподвижно във въздуха, лицето му се зачерви от възмущение. Беше

---

* All inclusive (англ.) – комплексна туристическа услуга, при която всичко е включено в първоначалната цена – Б.р.

огромен германец, истински колос, висок над два метра и най-малко сто и петдесет килограма. За миг си помислих, че ще забие вилицата в очите на осемдесетгодишната баба, или ще я стисне за врата и ще смачка главата ѝ върху поставката за топли ястия. А тя, с несъзнателния сенилен егоизъм на старците, вече ситнеше към масата си – като че ли нищо не беше се случило. Видях, че германецът направи огромно усилие, за да не избухне, но постепенно лицето му си възвърна спокойствието и той си тръгна тъжно без кренвирши към съотечествениците си. От този инцидент направих малък скеч, който представляваше кървав бунт във ваканционен клуб, започнал заради гребни детайли, опровергаващи формулата all inclusive – липса на кренвирши и допълнителна такса за миниголфа. Същата вечер представих скеча си пред останалите гости в представлението „Имате талант“ (един път седмично спектакълът се състоеше от сцени, предложени от почиващите, вместо от професионалните аниматори). Играех всички герои едновременно и това се превърна в дебюта ми в жанра *one man show*^{*}, от който практически никога нямаше да изляза през цялата си кариера. На представлението дойдоха почти всички – в комплекса нямаше какво друго да се прави до отварянето на дискотеката – и следователно събрах публика от около осемстотин души. Пожънах невероятен успех, хора се смееха до сълзи, изпратиха ме с прогължителни аплодисменти. Същата вечер в дискотеката красива блонетка на име Силви ми каза, че страхотно съм я разсмял и че харесвала момчета с чувство за хумор. Така загубих девствеността си и намерих призиванието си.

След зрелостния изпит се записах на курс по актьорско майсторство: последваха не особено славни дни, през които ставах все по-зъл и следователно все по-жлъчен; при тези обстоятелства успехът в крайна сметка дойде – и той беше толкова голям, че дори ме изненада. Бях започнал с малки скечове за семейства на разведени, за журналисти-

---

* Моноспектакъл. Определението *one man show* (от англ. ез.) се използва най-често в комедийния жанр. – Б.р.

те от „Льо Монд“, за посредствеността на средните класи като цяло – много добре изобразявах кръвосмесителните изкушения на интелектуалци на върха на кариерата при вида на собствените им или доведени и заварени гъщери с гол пъл и панталони, свлечени под прашката. Накратко, бях *тънък наблюдател на съвременната действителност*; често ме сравняваха с Пиер Депрож*. Въпреки че продължавах с моноспектаклите, приемах покани и за телевизионни предавания – избирах ги заради голямата им зрителска аудитория и посредствеността им, която никога не пропусках да подчертая, но доста внимателно – трябваше водещият да се чувства леко застрашен, но не много. Общо взето, бях *добър професионалист*, но може би все пак не заслужавах репутацията си. Не бях единственият.

Не искам да кажа, че скечовете ми не бяха смешни, напротив. Наистина бях *тънък наблюдател на съвременната действителност*. Но право да си кажа, имах чувството, че това е толкова елементарно, че има толкова малко неща, достойни за наблюдение. Така бяхме опростили и орязали всичко, бяхме разрушили толкова бариери и табута, измамни надежди, фалшиви стремежи, че несъмнено оставахе много малко. В социален план имаше богати и бедни и между тях – няколко нестабилни прехода, имаше го така наречения *социален възход*, сюжет, който беше прието да се иронизира; съществуваше и по-сериозна възможност: да се разориш. В сексуален план имаше хора, които възбуждаха желание, и такива, които изобщо не го възбуждаха – този прост механизъм с няколко модални усложнения (хомосексуализъм и т.н.) можеше лесно да се сведе до суетата и нарцистичното съперничество, прекрасно описани от френските моралисти още преди три века. От друга страна, съществуваша и *порядъчните хора*, които работеха, участваха в реалното производство и – малко комично, или патетично (но пък аз бях комик) – се жертваха зара-

---

* Депрож, Пиер (1939–1988) – френски актьор комик, създател и изпълнител на популярни моноспектакли и сатирични радиопроекти, автор на широко известния „Излишен речник за употреба на елита и на много богатите“ и на поредицата „Хроника на обикновената омраза“. – Б.р.

ди децата си. Онези, които не са били красиви като млади, нито амбициозни по-късно, а богати – никога. Именно те обаче подкрепят с цялото си сърце – и дори първи и по-искрено от всеки друг – ценности като красотата, младостта, амбицията, богатството, секса. Това са хората, които в известен смисъл *сгъстяват коса*. Със съжаление мога да кажа, че те не можеха да бъдат *сюжет*. Вмъквах някой и друг от тях в скечове си за разнообразие и за *реалистичен ефект*; но все пак започвах сериозно да се отегчавам. Най-лошото беше, че ме смятаха за *хуманист*, *язвителен хуманист*, разбира се, но все пак хуманист. Ето например една от шегите, които изпъстриха спектаклите ми:

- Знаеш ли как се нарича тлъстото около вагината?
- Не.
- Жена.

Странното е, че аз успях да пробутвам подобни неща, а списания като „Ел“ и „Телерама“ продължаваха да публикуват положителни отзиви за мен; вярно е, че появата на комици от арабски произход беше върнала на мода мачистките изценки, а аз го правех по конкретен повод и го вършех умело: пусках лайномета, спирах го, но всичко си беше под контрол. В края на краищата най-голямата полза от професията на хуморист и изобщо от *хумористичното поведение* в живота е, че можеш да се държиш като гадняр съвсем безнаказано и дори да извлечеш от гадостта си сексуални победи и парични знаци, при това с всеобщо одобрение.

В действителност моят така наречен хуманизъм почиваше на много слаби основи – лека закачка с продавачите на цигари или намек за труповете на нелегални чернокожи имигранти, изхвърлени на испанския бряг, бяха достатъчни, за да ми извоюват репутацията на *човек от левицата* и *правозащитник*. Аз ли съм от левицата? От време на време вкарвах в скечове си няколко сравнително млади антиглобалисти, без да ги представям като съвсем антипатични; понякога успях да се поддам на известна демагогия; пак повтарям – бях добър професионалист. От друга страна, приличах на арабин, което улеснява неща-

та – единственото съдържание на лявата идеология през онези години беше антирасизмът, или по-точно расизмът срещу белите. Впрочем не разбирах откъде се беше взела тази арабска физиономия, която с годините ставаше все по-характерна – майка ми имаше испански произход, баща ми, доколкото знаех, беше бретонец. Тъпата ми сестра например безспорно беше средиземноморски тип, но не беше и наполовина толкова мургава, колкото аз, и косите ѝ бяха прави. Можех да се запитам дали майка ми винаги се е отличавала с образцова съпружеска вярност. Или ме беше направил някой Мустафа? Или пък – друга хипотеза – евреин? *Fuck with that**: арабите масово идваха на спектаклите ми. Евреите също, макар и по-малко, и всички плащаха билетите си по пълната тарифа. Човек се чувства засегнат от обстоятелствата около своята смърт. За обстоятелствата, при които е роден, е по-съмнително.

Колкото до *правата на човека*, очевидно ми беше все тая – та аз едва успях да се заинтересувам от правата на оная ми работа.

В тази област продължението на кариерата ми почти беше потвърдило първия ми успех във ваканционния клуб. Като цяло жените нямат чувство за хумор и затова го смятат за част от мъжествените качества; през цялата ми кариера не бях лишен от възможността да си забирам члена в подходящото отверстие. Право да си кажа, тези сношения не ме кефеха особено: жените, които се интересуват от комици, обикновено са на възраст, приближават четиридесетте и вече започват да чувстват, че нещата отиват на зле. Някои имаха дебел задник, други – гърди като кесе за баня, а понякога и гвете. В общи линии, не бяха много възбуждащи, а когато ерекцията ти намалява, не са ти особено интересни. Не бяха и много стари; знаех, че към петдесетте отново цяха да търсят измамни, успокоителни и леснодостъпни връзки – каквито Впрочем нямаше да намерят. Дотогава можех само да потвърдя – съвсем неволно, повярвайте ми, никак не е приятно – спадането

---

* Майната му (англ.) – Б.пр.

на еротичната им стойност; можех само да потвърдя първите им подозрения, да им внуша, въпреки волята си, един отчаян възглед за живота: не, не ги очаква зрялост, а старост; не, в края на пътя не се очертава ново разцъфтяване, а куп фрустрации и страдания, в началото незабележими, но много скоро – непоносими; всичко това не беше особено здравословно, никак не беше здравословно. Животът започва на петдесет години, така е; като изключим, че свършва на четиридесет.

ДАНИЕЛ 24

1

ВИЖ ДРЕБНИТЕ СЪЩЕСТВА, КОИТО се движат в галечината, погледни ги. Това са хората.

В светлината на залеза, без да съжалявам, присъствам на изчезването на вида. Последен слънчев лъч се плъзга по голината, преминава над планинската верига, която прегражда хоризонта на изток и обагря пустинния пейзаж с червени отблясъци. Металните решетки на защитната бариера около резиденцията блестят. Фокс кротко ръмжи – вероятно усеща присъствието на дивациите. Не изпитвам никакво съжаление към тях, нито чувство за общ произход. Смятам ги просто за малко по-интелигентни маймуни, които поради това са и по-опасни. Случва ми се да отключа бариерата, за да се притека на помощ на някой заек или на бездомно куче. Никога, за да помогна на човек.

Също така няма да ми хрумне да се съвокупя с женска от техния вид. Междувидовата бариера, която при безгръбначните и растенията често е териториална, при вишките гръбначни става най-вече поведенческа.

Някъде в Централния град е създадено същество, което е подобно на мен; най-малкото има моите черти и моите вътрешни органи. Когато животът ми престане, липсата на сигнал ще бъде уловена за няколко наносекунди; изработването на заместника ми ще започне веднага. Още на следващия или най-късно на по следващия ден защитната

барьера ще се отвори; наследникът ми ще се настани между тези стени. Тази книга е предназначена за него.

Първият закон на Пърс* отъждествява личността с паметта. В личността съществува само онова, което е запаметено (независимо дали паметта е когнитивна, оперативна или афективна); именно благодарение на паметта например сънят ни най-малко не унищожава усещането за идентичност.

Според Втория закон на Пърс адекватен носител на когнитивната памет е езикът.

Третият закон на Пърс определя условията за един буквален език.

Трите закона на Пърс поставили край на рискованите опити за сваляне на данните на паметта с помощта на информатичен носител в полза на пряк молекулярен трансфер, от една страна, а от друга, на това, което днес познаваме под името *животопис*. Замислен първоначално като просто допълнение, като изчаквателно решение, вследствие на работите на Пърс той приел голямо значение. Любопитно е, че този значителен напредък в логиката довел до възстановяването на една древна форма, по същество много близка до онова, което някога са наричали автобиография.

По отношение на животописа няма точна разпоредба. Началото може да се постави в кой да е момент от времето, така както и първият поглед може да се насочи към коя да е точка от пространството на картината; важно е постепенно отново да се появи цялата композиция.

---

* Пърс, Чарлз Сандърс (1839–1914) – американски философ, логик, математик, химик, семиотик, „баща“ на философското течение прагматизъм. – Б.пр.

Мишел Уелбек
Възможност за остров

Превод *Галина Меламед*
Отговорен редактор *Мария Чунчева*
Редактор *Лилия Цачева*
Оформление на корицата *Ивайла Пеева*
Коректор *Снежана Бошнакова*
Предпечат *Ивайла Пеева*

Френска. Второ издание.
Формат 60 x 90/16
Печатни коли 24
ISBN 978-619-164-641-8

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комуникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, бул. „Васил Левски“ №31
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
от www.enthusiast.bg

Печат РОПРИНТ

Даниел е изключително успешен стендъп комик, който е изградил кариера, играейки си по най-скандален начин с предразсъдъците на своята публика. Но в началото на двадесет и първи век той започва да ненавижда смеха в частност и човечеството като цяло. Въпреки това Даниел не може да спре да вярва във възможността за любов.

...Хиляда години по-късно война и природни бедствия са опустошили Земята, а Даниел 24 се опитва да разгадае историята на своя предшественик, докато остатъците от човешката раса се скитат на глутници. В едно кошмарно видение за разпадането на съвременния свят той, подобно на своя прародител, се опитва да разгадае смисъла на любовта, секса, страданието и съжалението.

Има ли противоотрова за царящия песимизъм, за апокалиптичното бъдеще на човечеството? Съществува ли алтернатива и ако да, какви биха били нейните проявления? Тонът, с който авторът описва съвременността, е саркастичен, почти токсичен, но дали циникът, песимистът всъщност не е един много сантиментален човек?

Роман предсказание и предупреждение, „Възможност за остров“ е също така и размисъл върху силата на любовта.

Франк Нучи (Le Monde)

Този роман ще ви разтърси дълбоко. Това е визионерската мощ на Олдъс Хъксли и жестокостта на Ивлин Уо. Яростен бик в магазина за порцелан на съвременната литература.

Дейвид Кауърд (Times Literary Supplement)

Цена: 25 лв./12.80 €

9 786191 646418

www.enthusiast.bg